A NAGY-SZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE

1883. ÉVI NOVEMBER HÓ 20DIK NAPJÁN

NAGY-SZALONTÁN TARTOTT

ŐSZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1884. — 26.

A nagy-szalontai ref. egyházmegye 1883. november hó 20-dik napján Nagy-Szalontán tartott őszi közgyülésének jegyzőkönyve.

Jelen vóltak:

Nagy Dániel esperes elnöklete alatt,

egyházi tanácsbirák:	világi tanácsbirák:
Nagy Sándor	Lovasi Ferencz
Szél Kálmán	Ercsey Sándor
Ferenczi Gedeon	Fónagy László
Böszörményi Károly	— — —
Nagy Péter	— — —

Jegyzök: Balog Ambrus, Nagy Imre egyházi — Sántha István világi részről.

Egyházak képviselöi:

N. Szalontáról: Dr. Balog Elek, „ Mólnár Ferecz.
B. Böszörményből: Bak Sándor.
Sarkadról: K. Tóth Lajos, „ Debreczeni Pál.
Ugráról: Bai József.
Árpádról: Tóth András.

Esperes ur — buzgó ima után — felemliti, hogy poraiban is áldott Gróf Degenfeld Imre elhalálozása által üresedésbe jött egyházkerületi fögondnokságra, szavazat többség utján, Vályi János lett megválasztva, ki eddig a szathmári egyházmegyei gondnokságban, csaknem 28 évig, vallásos és ügybuzgó müködése, és történelmi multja által, szép biztositékot nyujt a felöl, hogy egyházkerületünk sok óldalu szellemi és anyagi ügyei, avatott és lelkiismeretes kezekre lett bizva; — felemliti, hogy egyházmegyénk egyik községében, Nagy-Harsányban, a pusztitó lángok tetemes kárt, szomoru veszteséget okoztak, azonban a felebaráti szeretet, a közrészvét és a tettekben segélynyujtásban nyilatkozó jó indulat, e fájó sebet is enyhitgeti, gyógyitgatja lassanként; — majd melegen üdvözölve a nem épen kedvezö idö és ut daczára is megjelenöket: a gyülést megnyitottnak nyilvánitja.

1. Elnöklö esperes, sajnálatát fejezi ki a felett, hogy nagyérdemü egyházmegyei gondnokunk Tisza Kálmán ur, szeretett hazánkat érdeklö

kormányzói gondjai miatt meg nem jelenhetvén gyülésünkön, ez alkalommal is kénytelenek leszünk nélkülözni az ő tapintatos vezetését: annálfogva az egyházi törvények 41-ik §-a értelmében, Lovasi Ferencz legidösebb tanácsbirót, helyettes elnöktársul felkéri.

Lovasi Ferencz, mint legidösebb világi tanácsbiró — éljenzések között — helyettes társelnöki székét elfoglalja.

2. A tárgy sorozat felolvastatván:

helyben hagyatik.

3. Felolvastatott az egyházmegyei szavazatbontó bizottság által 1883. október 13-án felvett jegyzökönyv, mely szerint beérkezett 43 egyházból, N. Szalonta kettöt számitván, összesen 44 érvényes szavazat, s a szavazatok száma szerint:

a) Lelkészi tanácsbirákul

Nagy Sándor és
Szél Kálmán egyhangulag
Nagy Péter — 42 szavazat —
Böszörményi Károly — 36 szavazat —
Ferenczi Gedeon — 33 szavazat — általános többséggel megválasztattak.

Egy lelkészi tanácsbirói szék betöltésénél nem lévén általános többség, Szaniszló Gábor, Ágyai Nagy Sándor és Márk Ferencz, mint legtöbb szavazatot nyert lelkészekre, ujabb szavazás vált szükségessé.

b) Világi tanácsbirákul

Ercsey Sándor
Tabajdi Károly egyhangulag
Fónagy László — 37 szavazat —
Lovasi Ferencz — 36 szavazat — általános többséggel megválasztattak.

Két világi tanácsbiróságra általános többséget senki nem nyervén, Benedek Ferencz, Benedek László, Tisza István, id. Bölöny Sándor, Dr. Kis Ferencz és Bölöny György, mint a kik legtöbb szavazatot nyertek, ujabb szavazás alá kijelöltettek.

c) Egyházmegyei főjegyzőségre 43 egyházból, oly formán, hogy N. Szalonta kettöt számit, Ágya, Erdöhegy és M. Homorog nem szavazott, beérkezett 41 érvényes szavazat, melyből

Balog Abrus	26
Böszörményi Lajos	4
Nagy Imre	4
ágyai Nagy Sándor	3
Márk Ferencz	2
Rácz Károly	1

Ferenczi Gedeon 1 szavazatot kapott, s e szerint egyházmegyei egyházi főjegyzővé, általános szótöbbséggel, Balog Ambrus választatott meg.

Ugyanitt felolvastatott a szavazatbontó bizottság 1883. November 19-kén kelt jelentése, a még be nem töltött egy lelkészi és két világi tanácsbirósságra beérkezett szavazatokról, mely szerint Szalonta kettős szavazatával együtt, 41 egyházból összesen 42 szavazat jött be; ebből

a) Lelkészi tanácsbirósságra

ágyai Nagy Sándor 22
Szaniszló Gábor 17
Márk Ferencz 3 szavazatot kapott, és igy lelkészi tanácsbiróul, általános többséggel Nagy Sándor ágyai lelkész választatott meg. Szent-leányfalva és Remete szavazatot nem küldöttek.

b) A világi két tanácsbirósságra, a szavazatok, alábbiak szerint oszlottak meg:

Benedek László	23	szavazat.
Tisza István	20	„
Benedek Ferencz	10	„
Dr. Balog Elek	9	„
Sántha István	7	„
Bölöny Sándor	6	„
Bölöny György	5	„
Dr. Kiss Ferencz	3	„

És igy Benedek László általános szavazattöbbséggel, világi tanácsbiróul megválasztatott.

Megjegyeztetik, hogy a szavazott egyházak közül, Szemlak egyik világi tanácsbiróul, Tisza Lászlóra adta szavazatát, de ezt semmisnek kellett tekinteni, mennyiben Tisza László tanácsbiróul kijelölve nem vólt

A szavazatbontó bizottság ok jelentése tudomásul vétetett, s ennek nyomán

Nagy Sándor
Szél Kálmán egyhangulag
Nagy Péter
Böszörményi Károly

ágyai Nagy Sándor

Ferenczi Gedeon szavazattöbbséggel megválasztott egyházmegyei lelkészi tanácsbirákul,

Balog Ambrus egyházmegyei egyházi főjegyzőül, továbbá

Ercsey Sándor
Tabajdy Károly egyhangulag,
Fónagy László
Lovasi Ferencz

Benedek László, szavazattöbbséggel megválasztott egyházmegyei világi tanácsbirákul kijelentetnek.

S minthogy a hatodik világi tanácsbiróságra, átalános többséget senki nem nyert, Benedek Ferencz pedig elnöklö esperes ur elöterjesztése szerint, a jelöltek közül magát — a közgyülés sajnálatára — kihagyatni kérte, Tisza István és Dr. Balog Elek, mint legtöbb szavazatot nyert két jelölt közt, uj szavazás lett elrendelve.

Ekkint a szavazás eredménye kihirdettetvén, miután elnöklö esperes, uj szervezkedésünk kezdetén, a megválasztottakat, kik egyházmegyénk ügyeinek elömozditása körül, már a multban is anyi érdemeket szereztek, meleg hangon üdvözölte, és Szél Kálmán tanácsbiró társai nevében is, a bizalomért köszönetét kifejezte vólna, — a közgyülés kimondotta, hogy azon tanácsbiráknak, kik már a szervezkedés elött is hasonló minöségben eskü alatt müködtek, az esküt ujabban letenni felesleges.

Balog Ambrus — ujonnan megválasztott egyházi föjegyzö, az egyházmegye nagyra becsült bizalmáért, köszönetét nyilvánitja, az esküt leteszi, és hivatalos müködését azonnal megkezdi.

4. Olvastatott a következő esperesi elöterjesztés, az elnökileg elintézett tárgyakról:

„Van szerencsém a közelebbi márcziusi közgyülésünk ólta tett közérdekübb elnöki intézkedéseimről, következökben jelentést tenni, tisztelettel kérvén azoknak jóvá hagyását.

1) Május 4. Kis Peregre Szondi Imre mellé segédlelkészül, Pinczés Jánost kibocsátottam.

2) Május 4. Kötegyánba fitanitóul elválasztott Ferenczi József harmadik éves képezdészt, ideiglenesen megerösitettem, a képezdei igazgatóság által elöirt feltétel alatt.

3) Julius 12. Erdögyarakra lelkészül elválasztott Bögös Lajost, a szokott feltételek mellett megerösitettem.

4) Julius 22. Árpádra, nagytiszteletü Böszörményi Károly ur mellé segédlelkészül, Bay József elsö vizsgát már letett lelkész jelöltet kibocsátottam.

5) Augusztus 15. A pankotai egyháznak, uj lelkészlak épitése végett, az Aradmegye gyámpénztárából 20 évi törlesztésre felveendö kölcsön tekintetéből hozzám beterjesztett, s közjegyzö által készitett kötvényét, a körülmények figyelembe vételével, jóváhagyásommal elláttam.

6) Szeptember 16. A f. évi márczius 29-én tartott törvényszék 42. sz. a. határozatából folyó meghatalmazásnál fogva, Nyeste István szent-

leányfalvi lelkésznek cserét eszközöltem M.-Homorogra, Szondi Géza lelkészszel.

7) Október 25. Fekete Gyarmatról, Borza Lajos leánytanitó helyébe — ki eltávozott, — megválasztott Kis István b.-böszörményi volt kisebb fitanitót, megerösitettem.

Jóváhagyó tudomásul vétetik.

5. Tárgyaltatott esperes ur jelentése, a $^{22}/_{1883}$. márcz. e. m. végzés folytán megejtett eljárásáról, — a mezösasi lelkész által, legeltetési haszonélvezetének megszoritása miatt emelt panasza ügyében.

Minthogy a mezösasi lelkész, dijlevele szerint „a község kaszálójából kaszáltathat tiz emberrel mindenek elött, a hol neki tetszik, a kaszásokat az egyház adja," miböl világos, hogy csakis a lekaszált anyafü a lelkész tulajdona, a többi haszonélvezet pedig — milyen például a sarju, vagy a kaszáltatás utáni legeltetés — a tulajdonos községé: a lelkésznek ezen haszonélvezetből kifolyólag 10 hóld kaszáló- vagy azzal egyenértékü legeltetési joggyakorlat iránt emelt igénye, önmagától elesik.

6. Egyházmegyénknek, a tiszántuli ref. egyházkerület 1882. novemberi közgyüléséből kelt 344. számu s a törvény 60. §-án alapuló végzése szerint, a reá esö 670 forint agentialis költség fedezéséről kelletvén gondoskodni.

Folyó 1883-dik évre, anyaegyházaink az eddig „egyházkerületi költség" czimen fizetett összegek helyett, lélekszám szerint egy és egytized krajczárnak egyházmegyénk pénztárába fizetésére köteleztetnek. Jövöre pedig, ugy ez agentialis költség kivetési kulcsának megállapitásával, mint a kivetés részletes tervezetével, esperes ur elnöklete alatt Nagy Péter pénztárnok, Balog Ambrus e. fö és Nagy Imre aljegyző bizatnak meg; e tárgyu jelentésük, jövö gyülésre beváratván.

7. Fölujittatott f. év márczius 29-diki közgyülésünk 3. sz. határozatának ama pontja, mely az egyházi adó- és fökönyveknek, a csatolt minták szerint, egyházmegyénk általi tömeges nyomatását rendeli el.

E határozat végrehajtására, esperes ur fölkéretik, fölhatalmazván öt egyházmegyénk, hogy az adókönyvecskék, valamint a fökönyvek ivei számának megállapitása után, a nyomatási költségeket, — az egyes egyházak általi visszafizetés föltétele mellett, — a házi pénztárból kiutalhassa.

8. Folyó évi márcziusi közgyülésünk 3. sz. végzésének az egyházmegyei számvevöszék felállitását és müködését illetö pontja értelmében:

A központban N. Szalontán való müködéssel, — öt tagból álló számvevöszék állittatik föl. Tagok napidijja két forintban állapittatik meg, s e napidijak — valamint a vidéki tagok fuvar költsége, a házi pénztárból lesznek fedezendök.

A számvevöszék elnökéül:

Sántha István világi főjegyző; tagjaiul világi részről,
Vidics János
Bajó János, — egyházi részről,
Dr. Márk Ferencz és
Bögös Lajos választattak meg egyhangulag.

9. A tenkei ref. egyháznak, az országos közalap tárgyában a konventhez intézett kérvénye

az egyházkerület utján, a konventhez fölterjesztetni határoztatik.

10. Esperes ur bejelenti, hogy az országos közalapra vonatkozó aláirási ivek, betöltve, felsöbb helybenhagyás megnyerése czéljából, már több egyházból beadattak. Miután azonban a konvent által elrendelt 10 krajczáros rovat megnyitása, hivatalos értesités késedelme miatt, több egyházközségben nem foganatositttatott, s igy a 20 krajczáros rovat alá nem eshetök, részben kihagyattak, részben tulterheltettek, szükségessé vált az igy betöltött aláirási iveknek, kiigazitás végett visszaküldése. Az egyöntetüség megállapitása, s ennek szem előtt tartása mellett, a közalapot illető évi járulékok hatósági felülvizsgálása és kiigazitása, a törvény értelmében szükségessé vált.

Egyházmegyei közgyülésünk, a midön alkalmazkodás végett köztudomásra hozza, hogy a konvent utóbbi határozata alapján, a közalapra vonatkozó aláirási iveken 10 krajczáros rovat is nyitandó; egyszersmind fölhivja és utasitja az egyházak elöljáróit, hogy a hozzájok küldött aláirási iveket, az egyházi törvény, és a konventi rendszabályok pontos megtartásával, a lehető legrövidebb idő alatt, töltsék be; az osztályba sorozásnál és helyesbitésnél, — egyöntetü eljárás czéljából, — a hozzájárulni köteles ref. egyháztagok, egyenes állami adójának egy %-a vétetvén kulcsul, — oly formán, hogy a kiknek 10 forinton alul van egyenes államadójuk: 10 krajczáros;

a kiknek	10— 20	forint között:	20	krajczáros;
„ „	20— 30	„ „	30	„
„ „	30— 50	„ „	50	„
„ „	50— 70	„ „	70	„
„ „	70—100	„ „	1	forintos;
„ „	100—200	„ „	2	„
„ „	200— 400	„ „	4	„

a kiknek 400 — 600 forint között: 6 forintos;
„ „ 600— 800 „ „ 8 „
„ „ 800—1000 „ „ 10 „
„ „ 1000—2000 „ „ 20 „
„ „ 2000 - 4000 „ „ 40 „

osztályba soroztassanak; — e végre az aláirási iveken, minden hozzájárulni köteles ref. egyháztag egyenes államadója, — a lakás után nyitandó uj rovatban — kitüntetendö. Az ekép betöltött és helyesbitett ivek, — valamint az indokoltan kihagyottak kimutatása is, az e. törvény 222. §-a értelmében, hatósági helyesbités czéljából, lehető gyorsan, az esperesi hivatalhoz beterjesztendök. Az egyházmegye nevében eszközlendö helyesbitésre, esperes ur elnöklete alatt Balog Ambrus lelkészi fő, és Nagy Imre lelkészi aljegyzöből álló bizottság kéretik föl; önként értetvén, hogy hatósági helyesbitésnek szüksége ott lesz, hol a közalap aláirási iveinek betöltésénél, az e. törvény, konventi rendszabályok, és az ezt részletező jelen egyházmegyei határozat, meg nem tartatott; és azon egyházközségnél, hol az egyházi közalapra aláirt évi járulék föösszege, — a helybeli ref. egyháztagok egyenes állami adója föösszegének egy %-át, nem adja ki.

Mivel pedig az egyházi közalap egyik főfeladata, az e. törvény 217. §. a., b., pontja értelmében, az oly szegény egyházközségek segélése, a melyek önerejükből fenn nem állhatnak, templom és iskola épitéssel foglalkoznak; — és mert az ilyen feladatra hivatott egyházi közalapra, már a f. 1883-dik évről, a hozzájárulási összeg befizetése elrendeltetett: tisztelettel fölkéri egyházmegyei közgyülésünk a tiszántuli egyházkerület közgyülését, hogy a konvent utján eszközölje ki, miszerint a szegény egyházközségek segélyezése, az e czélra rendelt egyházi közalapból történjék, — és az egyházközségeinkben eddig gyakorlatban vólt házankénti kéregetés, jövöben szüntettessék meg; nehogy a közalap iránti érdekeltség és részvét veszélyeztessék; anyival inkább, mert köztudomásu, hogy az ilyen házankénti kéregetésnek anyagi hasznát, inkább a magas jutalékkal dijazott eljárók, mint maga a jótékony czél veszi.

11. Inditványba hozatott, hogy miután az országos közalapra vonatkozó aláirási ivek száma kevésnek bizonyult, kéressék föl egyházkerületünk utján a konvent, miszerint a jövöben, egyházaink részére, több aláirási ivről gondoskodjék.

Ez inditvány elfogadtatik, s egyházmegyénk kérelmének, egyházkerületünk utján a konvent elé terjesztésével, elnöklő esperes megbizatik.

12. Az árpádi ref. egyház, 1883. november 4-kén tartott presbyteri gyülésének jegyzökönyvi kivonata szerint, az egyháztanács az országos közalapra, minden adóforint után — osztályok nélkül — egy krajczárnyi kivetést határozott.

Az árpádi ref. egyháztanács, egyfelöl a konventi utasitások követésére, másfelöl az aláirási ivek rovatainak, — ide értve az engedélyezett 10 krajczáros ujonnan nyitandó rovatot is, — figyelembe tartására és a fentebbi 10. számu végzés szerinti eljárásra utasittatik.

13. A sarkadi ref. egyház tanács, — beterjesztett jegyzökönyvi kivonata szerint, — azon okból, mert „a közalapot illető önkénytes aláirás kellö sikerre nem vezetett, s mert az egyháztagok jövedelmében az ujonnan alkotandó kataszteri munkálat, rendkivüli változásokat tüntetend ki, az egyházi közalapnak folyó évre elöirt kivetésébe be nem bocsátkozik, de a kataszteri munkálatnak elkészültét bevárni határozza; s az egyházi közalapra, évenként 100 forintot ajánl, mely összeg fedezési módjáról gondoskodni fog.“

Egyházmegyénk nincs azon helyzetben, hogy akár a közalapra vonatkozó törvényeket (l. p. 222. §.), akár az ezek végrehajtását illető konventi utasitásokat megváltoztassa, ennélfogva, — e gyülés 10. számu határozatára hivatkozással, — a sarkadi ref. egyháztanács fölterjesztett végzését felöldja, s a törvények és felsöbb rendeletek pontos teljesitését, a sarkadi egyház elöjáróitól elvárja.

14. A pesti ref. egyházmegye 1883-dik év április 3-án tartott közgyülésének, az országos reform közalap tárgyában, egyházmegyénkhez pártolás végett megküldött határozata-,

— miután e tárgyban már a konvent határozott — egyszerüen tudomásul vétetik.

15. Tárgyalás alá vétetett a n.-szalontai ref. presbyteriumnak és egyházközségi közgyülésnek, az egyházi adó tárgyában, egyházmegyénk közgyüléséhez — az egyházi törvény 23. §-a értelmében — intézett fölterjesztése, melyben azon presbyteriumi, illetve egyházközségi közgyülési határozat, mely az 1880 ólta érvényben levö nevelésügyi adónak, birtokaránylagos, s az állami adó % arányában, maximum nélküli kivetését állapitja meg, egyházmegyei közgyülésünk döntö itélete alá, hivatalból fölterjesztetik.

A hivatalból fölterjesztett presbyteri illetöleg egyházközségi közgyülési határozat, megsemmisittetik; mert az kizárólag a birtok megadóztatására van alapitva, holott a közteherviselés ezen módja a protestáns joggyakorlattal meg nem egyezik; és minthogy egyházi intézményeinek fenntar-

tásának, eddig sem a birtok, hanem azon buzgó érdeklödés képezte az igazi alapját, melylyel a hivek, saját erejére utalt egyházunkat támogatják, — az államadó utáni adózás könynyen káros visszahatást szülne azon buzgóságra, melylyel a hivek egyházunk jól felfogott érdekei iránt kell, hogy viseltessenek.

16. Az erdögyaraki — f. évi julius hó 1-én végbe ment — lelkészválasztásra vonatkozó okmányok, melyek szerint Bögös Lajos választatott meg a jelöltek közül egyhangulag lelkészszé — beterjesztetnek.

Ugy a kijelölés, mint a választás, a törvényeknek megfelelöleg történvén, Bögös Lajos — volt nagyváradi s. lelkész, az erdögyaraki ref. lelkészi hivatalban. a 210. §. alkalmazása mellett megerösittetik.

17. Posztós István sarkadi tanitó kéri, hogy állomásában megrösittessék.

Bemutatott oklevele alapján, Posztós István, a sarkadi tanitóságban megerösittetik.

18. Kutasi Ferencz, a $^{30}/_{1883}$ márcz. sz. a. végzésnek eleget tevén, oklevelét bemutatja, s a berekböszörményi rektor tanitóságban magát véglegesen megerösittetni kéri.

Kutasi Ferencz berekböszörményi rektor- tanitó, bemutatott oklevele alapján, állomásában véglegesen megerösittetik.

19. A tiszántuli ref. egyházkerület 1883. április 26—30 tartott gyülésének 67. számu végzése értelmében, a H.-Böszörményben valamint a H.-Nánáson életbe léptetett családkönyvek 1—1 példánya, az alsó szabólcsi s hajdukerületi egyházmegye esperesi hivatala által, nyilatkozat czéljából megküldetett.

Miután e családkönyvek kiállitása ujabb terheket róna szegény egyházainkra, közgyülésünk a ·/. alatt csatolt s bemutatott, — a n.-szalontai ref. egyházban használt s a lelkészi hivatalok által ingyen kiadatni szokott — esketési jegyek közhasználatba hozása mellett nyilatkozik; azok nyomatási költsége az egyházakat terhelvén.

20. Bay József árpádi ref. segédlelkész, bekebeleztetését kéri.

Bemutatott bizonyitványa alapján, egyházmegyénk segédlelkészei sorába bekebeleztetik.

21. Mikó Márton sarkadi tanitó, oklevele alapján, hivatalában megerösittetését kéri.

Bemutatott jeles osztályzatu tanitói oklevele alapján, tanitói hivatalában megerösittetik.

22. Király László árpádi segédtanitó, e minöségben való megerösittetését kérelmezi.

Miután beterjesztett bizonyitványai szerint, kérelmező, a tanitóképezdének csak két osztályát végezte még el: segédtanitói hivatalában, f. évi márczius 29 diki közgyülésünk 6. számu határozatára való utalás mellett csak ideiglenesen erösittetik meg.

23. Kis István feketegyarmati leánytanitó, oklevelét bemutatván, a rendes tanitók közzé kebelezését, valamint állomásában megerösittetését kérelmezi.

Kis István, oklevele alapján, a feketegyarmati leánytanitóságban megerösittetik, s egyházmegyénk rendes tanitói közzé kebeleztetni rendeltetik.

24. Kis Ferencz kisperegi leánytanitó, valamely üresedésben levő tanitói állomásra ajánltatását kéri.

Jelenleg üresedés nem lévén: figyelemben tartás végett, az elnökségnek ajánltatik.

25. Előterjesztetett Nagy Lajos bajji tanitó elleni vizsgálat ügye, mely szerint az egyházmegyei törvényszék 1883. julius 31-kén kelt itéletével, Nagy Lajos tanitót, az itélet jogeröre emelkedésétől számitott fél évig terjedö időre, az egyházi törvények 246. §. a., pontja alapján, hivatalától felfüggesztette; ellenben a szeptember 8-kán 327. sz. a. kelt egyházkerületi itélet, Nagy Lajos tanitó hibáit és gyarlóságát nem tartotta oly erős beszámitás alá esönek, hogy azokért a hivataltól felfüggesztés büntetését azonnal alkalmazza; de mert nevezett tanitónak Bajjon, a felmerült viszálkodások és egyenetlenségek miatt, jótékonyan és hatásosan müködni lehetetlenné vált, a helyzet tarthatlanságára tekintettel, Nagy Lajos tanitót komolyan megfeddi; egyszersmind utasitja az egyházmegyei hatóságot, hogy számára lehető méltányos javadalmú cserét eszközöljön.

Tudomásul vétetvén, a közgyülés az esperest megbizta, hogy a cserét legelsö alkalommal eszközölje.

A vizsgálati ügyiratokat pedig, levéltárba tétetni rendeli.

26. Olvastatott Osvát Lajos, Gazsó Imre és társai — feketetóthi egyházhivek beadványa, melyben panaszolják, hogy Derekas János lelkésztanitó, ki három éve elmult, hogy köztük lakik, a gyermekek tanitását elhanyagolta, vizsgát velük nem tett, öket nem confirmálta, és állásához nem méltó viselkedése által, az egyházhiveket még a templomba járástól is elidegenitette.

A panasz megvizsgálásával, tanácsbiró Böszörményi Károly és Bessenyei Mihály urakból álló küldöttség bizatott meg; jelentésök a vizsgálat eredményéről beváratván.

27. Olvastatott Szakács János f. bátori lakos kérvénye, melyben panaszolja, hogy Derekas János f. tóthi lelkész tőle temetésért keresztelésért és egyéb teendőkért dupla stólát követel, holott elödjével Daróczi Dániel lelkészszel egyeszségre lépett, mely szerint, mint a f. tóthi egyház rendes adófizető tagja, ő is csak anyit fog fizetni, mint bármelyik f. tóthi lakos, s ehez képest kötelezve van hivatalos tenni valóit olyan árakon ellátni, mint azt a f. tóthi egyház hiveinek teljesiti.

A f. tóthi lelkész elleni panasz megvizsgálására fentebb 26. számu végzéssel megbizott küldöttségnek azzal adatott ki, hogy eljárását folyamodó panaszára is terjessze ki; igyekezzék a felmerült vitás kérdést az érdekelt felek között, barátságos uton kiegyenliteni, s eljárása eredményéről tegyen jelentést.

Egyszersmind az esperes megbizatott, hogy addig is, mig a kérdés maga utján mególdást nyerne, a végrehajtást F. Bátor község elöljáróinál függessze föl.

28. Olvastatott Derekas János f. tóthi lelkész kérvénye, melyben a papi gyámintézetbe felvételért folyamodik.

Folyamodó, bemutatott bizonyitványa és dijlevele alapján, III. osztályu tagsági dij kötelezettségével, a papi gyámintézetbe felvétetett, oly hozzátétellel, hogy az alapszabályszerü tagsági dijakat és kegyeleti átalányt, azon időponttól kezdve tartozik viselni, mikor állását elfoglalta.

Miről a papi gyámintézet elnöksége, az okmányok áttételével, jegyzökönyvi kivonaton értesitendő.

29. Olvastatott a sonkolyosi és nyégerfalvi ref. egyháznak, Derekas János f. tóthi és Kutasi Lajos sonkolyosi lelkésznek az egyházkerülethez beadott kérvénye, melyben a segélyegylet pénztárából segélyezést kérnek.

A felolvasott és az egyházkerület által illetékesen elintézett segélytkérö folyamodványok, levéltárba tétetni rendeltettek.

30. Az egyházlátogatási jegyzökönyveket kisérö esperesi jelentés felolvastatott, a mint következik:

„Nagytiszteletü s tekintetü egyházmegyei közgyülés!

Mellékelve 5 darabban van szerencsém beterjeszteni a f. évi egyház látogatásróli jegyzökönyveket. Nem öleltetik fel itt egészben, egy-

házaink szellemi s anyagi állása; ezekröli jelentés ugy is megfog történni és czélszerübben is az év bezártát követö tavaszi gyüléseken.

Az egyházlátogatóság, föleg az egyház ügyeinek miként vezetésére, lelkészi hivatallal együttjáró teendök mikénti végzésére, mindenek felett pedig az iskolákra terjesztette ki figyelmét.

E csatolt jegyzökönyvekben olvashatók az egyes egyházainkról vett tapasztalatok; én ezekből csak általánosságban vagyok bátor némelyeket kiemelni, s részletesen csak is ott, hol a n. t. egyházmegyei közgyülésnek intézkedését vélném szükségesnek.

Az egyház látogatást végezték az aradmegyei egyházakban, esperes és méltóságos Tabajdi Károly t. biró; a Sebes Körösön tuliakban hasonlóul esperes, Csiha Márton k. apáti lelkész segédletével; a két Körös közötti egyházakban, Nagy Sándor t. biró, részint Ercsey Sándor t. biró, részint Szaniszló Gábor és Böszörményi Pál társaságában; az itt még elmaradt és belényes vidéki egyházakban pedig Nagy Péter t. biró és Nagy Imre aljegyző.

Jó rend és békében találtattak többnyire egyházaink, s ha merült is fel itt, vagy ott valami panasz, a tanitók vagy elöljárók által felszinre hozva, küldöttségek által azok kiegyenlittettek. Kivételt képez Fekete Tóth, hol a lelkész- tanitónak, mint lelkészi ugy tanitói eljárása ellen, panasz emeltetett, — mely közgyülésünkben is eléfordul —; más óldalról ismét, lelkésztanitó panaszolja, hogy fizetése 10 hóld földdel csonkitva van.

A 68 tanitónak iskolái közül, — a n.-szalontaiak nem jövén itt számitásba —, kitünönek találtattak, a n.-zeréndi Szabó József, a zsadányi Nagy Imre, és a vadászi l. iskola t. Kis Károly tanitásuk alatti, és igy 3; jónak 37, kielégitönek 24, nem kielégitönek 2, u. m. a sarkadkereszturi és tamásdai; épen semmi iskolázás sem találtatott, F. Tóthon és Jánosfalván.

Az iskolai nevelés e szerint elég jó szinvonalon áll; de igen sok iskolában az tapasztaltatott, hogy az alsóbb osztályok száma, nagy aránytalanságban áll a felsökkel, ugy hogy a hol első és második osztályban van 30—40 egyén, az 5-dikben már alig van 5—7. Ezen viszszásságnak oka lehet az is, hogy már a tiz éventuli gyermekek, kivált nyáron, elfogatnak az iskolától; de talán inkább az, hogy az átléptetések alkalmával, csak is a jelesebb eszüek s felfogásuak vitetnek előbb, a többiek visszatartatnak.

Helyén látnám azért is megujitását s föleleventését azon szabályrendeletnek, hogy az év kezdetéveli osztálybeli elöléptetés, mindenkor az iskolaszék tagjai előtt történnék.

A tantermek közül még igen sokan vannak hijányosan felszerelve, valamint a mulasztások is néhol tetemesek; ugy látszik, e részben, sem az egyházmegyei már többször megujitott rendeletek, sem a tanfelügyelöi gondoskodások, nem mutatnak kivánt sikert.

A tantermek közül, szük vólta miatt szinte tarthatatlanok, az anti és boros sebesi

Végül több egyházak, és pedig a gyengébbek közül, tetemes hátrányban vannak az e. ker. s e. megyei pénztárba való fizetendökkel. Javasolnám erre nézve, hogy a közgyülés által, határidö tüzetnék ki elibök, melyen belöl — habár részletekben is, — okvetlen törleszteniök kellene tartozásukat: mert ellen esetben félö, — ujabb terhek is járulván hozzá, — hogy az ily hátrálékok, vagy az egyházközségnek, vagy az illetö pénztáraknak okoznak károsodást."

Esperesi jelentésnek az iskolás gyermekek osztályonkénti elöléptetésére vonatkozó részét, közgyülésünk magáévá teszi, s az ide vonatkozó szabályrendeletet megujitja.

A F. Tóthon és Jánosfalván botrányosan elhanyagolt iskolázás, valamint az anti és boros sebesi szüknek bizonyult tantermek ügyében, esperes ur által, az illetö alispáni hivatal lesz orvoslás és törvényes eljárás eszközlése czéljából megkeresendö.

F. tóthi lelkésztanitó — fizetés csonkitást tárgyazó — panaszának megvizsgálásával, az ide már, — fentebbi 26. sz. a. végzéssel, — kinevezett küldöttség bizatik meg.

A tartozásaikkal hátrányban levö egyházak elé, három évi határidö tüzetik ki, melyen belöl tartozásaikat letörleszteni köteleztetnek. Az egyházkerületi és egyházmegyei pénztárakkal szemben hátralékban maradt emez adósságok törlesztése, Pénztárnok által nyilván tartandó. Az esperes pedig megbizatik, hogy azon egyházak ellenében, melyek a fizetést, a kijelölt határidö alatt nem teljesitenék, törvényes uton járjon el.

31. Az egyház látogatási jegyzökönyvek kapcsában elöterjesztetett, hogy a mezö-gyáni ref. egyházhoz tartozó gyantéi pusztán, 40—50 közötti tanköteles gyermek van, kik teljesen iskolázatlanul nönek fel, miután a nagy távolság miatt, a m. gyáni iskolába nem járhatnak.

Egyházmegyei közgyülésünk, elnöklö esperes utján fölkéri a gyantéi puszta tulajdonosát, hogy az 1868. XXXVIII. t. cz. értelmében, Gyantén, pusztai iskola felállitásáról gondoskodni sziveskedjék.

32. Esperes ur röviden ismerteti, a tiszántuli ref. egyházkerület f. évi ápril 26—30. tartott gyülésének 34. számu határozatát, s ebböl kifolyólag a közgyülést, a missziónak, — az egyházi életben e kiváló fontosságu intézménynek, — egyházmegyénk területén hol s mely körökben leendö meghonositását illetö, s az egyházkerületi gyülésre fölterjesztendö — jelentés megállapitására hivja föl.

Az egyházmegyénk területén szervezendő missziói körökül, az egyházkerületi közgyülés elé, Arad és Lippa vidéke, ajánlólag terjesztetnek föl.

33. Jelen jegyzőkönyv hitelesitésére:

Nagy Sándor, Szél Kálmán, Lovasi Ferencz, Ercsey Sándor és Fónagy László tanácsbirák felkéretnek.

A 3, 25, 26, 27, 28, 29 számokat. 1883. november 22-kén, — az 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 30, 31, 32, 33 számokat 1883. november 29-kén, Nagy Szalontán hitelesitették: Ercsey Sándor, Nagy Sándor, Szél Kálmán tanácsbirák. A 15 számot, 1883. november 29-kén N. Szalontán hitelesitette: Fónagy László tanácsbiró.

Az 1, 2, 4, 5, 17, 18, 23, 24 és 33 számokat jegyezte Balog Ambrus lelkészi főjegyző; a 3 és 25—29 számokat, Sántha István világi főjegyző; a 6—16, valamint a 19—22, és végül a 30 – 32 számokat, Nagy Imre lelkészi aljegyző.

Tárgymutató.

1. Esperesi megnyitó után, Lovasi Ferencz helyettes elnöktársul kéretik föl.
2. A tárgysorozat megállapittatik.
3. Nagy Sándor, Szél Kálmán, Nagy Péter, Böszörményi Károly, Ferenczi Gedeon, ágyai Nagy Sándor egyházmegyei lelkészi tanácsbirákul, Balog Ambrus egyházmegyei lelkészi főjegyzőül, Ercsey Sándor, Tabajdi Károly, Fónagy László, Lovasi Ferencz, Benedek László egyházmegyei világi tanácsbirákul megválasztatnak, s Balog Ambrus főjegyző az esküt leteszi.
4. Esperesi előterjesztés, az elnökileg elintézett tárgyakról.
5. Mezősasi lelkész panasza — a legeltetési haszon- élvezet megszoritása miatt, végleg elintéztetik.
6. A 670 forint agentialis költség fedezéséről, egyházmegyénk gondoskodik.
7. Egyházi adókönyvecskék és adófőkönyvek nyomtatása rendeltetik el.
8. Az egyházmegyei számvevőszék fölállittatik, s tagjaiul Sántha István világi főjegyző elnöklete alatt, világi részről: Vidics János, Bajó János; egyházi részről: Dr. Márk Ferencz és Bögös Lajos megválasztatnak.
9. A tenkei ref. egyház kérvénye.
10. Az országos ref. egyházi közalap kivetési kulcsának megállapitása, s a hatósági felülvizsgálatról intézkedés.
11. Az országos közalapra vonatkozó aláirási ivek tárgyában, a Konventhez intézett kérvény.
12. Az árpádi ref. egyháztanács beadványa.
13. A sarkadi ref. egyháztanács folyamodása.
14. A pesti ref. egyházmegye körözvénye.
15. A nagyszalontai ref. egyháztanácsnak, illetve egyházközségi közgyülésnek a nevelésügyi adókulcs megváltoztatása tárgyában hivatalból fölterjesztett határozata, megsemmisittetik.
16. Erdögyarakra lelkészül Bögös Lajos választatott meg.
17. Posztós István, a sarkadi tanitóságban megerösittetik.
18. Kutasi Ferencz, a berekböszörményi rektor-tanitóságban megerösittetik.
19. Egyházmegyénk, a családkönyvekkel szemben, az esketési jegyek közhasználatba hozása mellett nyilatkozik.

20. Bay József árpádi ref. segédlelkész, bekebeleztetik.
21. Mikó Márton sarkadi tanitó hivatalában megerösittetik.
22. Király László árpádi segédtanitó, ideiglenes megerösitést nyer.
23. Kis István f.-gyarmati leánytanitó, bekebeleztetni rendeltetik.
24. Kis Ferencz k.-peregi leánytanitó kérelme — figyelemben tartás végett, az elnökségnek ajánltatik.
25. Nagy Lajos bajji tanitó peres ügye, az egyházkerületről visszaérkezett.
26. Osvát Lajos, Gazsó Imre és társainak panasza Derekas János f. tóthi lelkésztanitó ellen.
27. Szakács János f.-bátori lakos panasza Derekas János f.-tóthi lelkésztanitó eljárása ellen.
28. Derakas János f.-tóthi lelkész kérvénye.
29. A sonkolyosi és nyégerfalvi egyházak, — valamint Derekas János és Kutasi Lajos lelkészek segélyt kérő, s egyházmegyénkhez visszsza érkezett folyamodványaik, levéltárba tétetnek.
30. Egyházlátogatásról szóló jegyzökönyvek.
31. Gyantén, tanyai iskola állitás szüksége forog fenn.
32. Missziói ügy.
33. Jegyzökönyv hitelesitéséröli gondoskodás.